

Верич Світлана Віталіївна

ORCID 0000-0001-6901-3967

Вчитель-реабілітолог комунального закладу
«Чернігівський навчально-реабілітаційний
центр» Чернігівської обласної ради
(Чернігів, Україна) E-mail: svitlana_verych@ukr.net

Рень Лариса Василівна

ORCID 0000-0003-1015-2684

Кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри соціальної роботи
та освітніх і педагогічних наук,
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: lora200416@gmail.com

КОРЕКЦІЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК ЧИННИК МОТИВАЦІЇ ЇХ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність теми зумовлена тим, що травмівний вплив воєнних подій на психіку дорослих та дітей значною мірою зачіпає їхню емоційну сферу. Діти є найбільш чутливими до подібних складних ситуацій. На сьогоднішній день мало уваги приділяється вивченню питання, що насправді відбувається з психологічним здоров'ям дитини, яка пролонгований час перебуває в ситуації війни, чи здатна її емоційна сфера витримувати високий рівень постійного напруження. Діти з особливими потребами як уразлива категорія найбільш гостро реагують на процеси адаптації, що змушує їх пристосовуватися до різних умов, проте, при цьому можуть відбуватися порушення у всіх психічних процесах.

Мета статті – проаналізувати значення та можливості корекції негативних емоційних станів дітей з особливими освітніми потребами як чинника мотивації їх навчально-пізнавальної діяльності в умовах воєнного стану в Україні.

Методологією дослідження є результати наукових пошуків щодо корекційно-розвиткового навчання дітей із особливостями психофізичного розвитку (І. Бех, В. Бондар, В. Синьов, В. Тарасун, Л. Фомічова, М. Шеремет та ін.); щодо особливостей соціально-психологічної допомоги особам, постраждалим від воєнних подій (А. Бойченко, В. Зливков, Л. Прохоренко, Д. Романовська, М. Слюсаревський та ін.).

Новизна дослідження. З'ясовано, що навчально-пізнавальна діяльність є цілеспрямованим організованим процесом пізнання, який передбачає активне засвоєння знань, умінь та навичок у спеціально створених умовах та має бінарний характер, що відображається у взаємопов'язаній діяльності вчителя та учня.

Метою корекційно-реабілітаційної роботи є досягнення потенційно можливого рівня освіченості дітей з особливими освітніми потребами та формування у них компенсаторних способів діяльності з корекцією порушень вторинного характеру, опанування навичками і способами діяльності відповідно до їхніх індивідуальних психофізіологічних можливостей, набуття самостійності та життєво важливих компетентностей для успішної подальшої інтеграції у суспільство на основі компетентнісного підходу шляхом стабілізації їх емоційного стану.

Висновки. Аналіз сучасних наукових підходів до проблеми емоційного стану учнів з ООП показав, що як у нормі, так і при обмежених можливостях здоров'я, емоційна сфера дітей виконує ряд життєво важливих функцій і розвивається за певними об'єктивними законами. Емоційна сфера дітей з обмеженими можливостями здоров'я має свої специфічні закономірності розвитку, до яких можна віднести певну залежність розвитку від структури та глибини дефекту; наявність потенційних компенсаторних можливостей.

Враховуючи те, що діти систематично перебувають у стресових умовах, спричинених війною, їх емоційна сфера зазнає ушкоджень, що характеризується негативними емоційними станами, які негативно позначається на мотивації до навчально-пізнавальної діяльності.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами, корекційно-розвиткова робота, навчально-пізнавальна діяльність, негативні емоційні стани.

Постановка проблеми. Тривала збройна агресія з боку держави-терориста, що кожного дня забирає життя багатьох людей змушує кожну особистість першочергово думати про збереження свого життя та рідних. Щоденні емоційні переживання, стрес, що є супутниками громадян України накладають свій відбиток на кожну особистість: її погляди, цінності, переконання тощо.

Травмівний вплив воєнних подій на психіку дорослих та дітей значною мірою зачіпає їхню емоційну сферу. Безумовно, діти є найбільш чутливими до подібних ситуацій. Варто зауважити, що на сьогоднішній день мало уваги приділяється вивченню питання, що насправді відбувається з психологічним здоров'ям дитини, яка пролонгований час перебуває в ситуації війни, чи здатна її емоційна сфера витримувати високий рівень постійного напруження.

Діти з особливими освітніми потребами (ООП) в умовах війни виявляються заручниками складної ситуації. Будучи найбільш незахищеними верствами населення, вони найбільш гостро реагують на процеси адаптації, що змушує їх пристосовуватися до різних умов, проте, при цьому можуть відбуватися порушення у всіх психічних процесах.

Погіршення психоемоційного стану дитини відбувається в результаті постійного переживання нею емоцій негативної модальності (страх, сум, гнів тощо). Однак в цих умовах не тільки воєнна екстремальна ситуація впливає на виникнення психогенних порушень у дитини, а й індивідуально-психологічні особливості особистості дитини також можуть бути факторами виникнення негативних реакцій та станів. Порушуючи нормальне життя дитини, психічна травма, яку вона відчуває, спричиняє негативний вплив на її життя, безпосередньо впливає і на навчально-пізнавальну мотивацію, що є важливою умовою успішності освітнього процесу.

Мотивація навчально-пізнавальної діяльності впливає на розвиток усіх пізнавальних процесів та на особистість дитини в цілому. Як відомо, головним завданням спеціальної та інклюзивної освіти є виховання самостійної компетентної особистості, свідомого громадянина. Для вирішення цього завдання необхідно сформувати у неї значущі для цього якості, серед яких невід'ємним є позитивне ставлення до навчання та навчально-пізнавальної мотивації навчальної діяльності.

Однак повномасштабне вторгнення російських військ на територію нашої держави внесло корективи у всі сфери життєдіяльності та поставило перед педагогами та психологами нові виклики, що передбачають розробку нових підходів до корекції негативних станів у тому числі і дітей з ООП, з метою їх максимального включення до соціальної та освітньої діяльності. Війна спричиняє всі можливі елементи травми, її вплив є непередбачуваним за тривалістю та інтенсивністю, що і зумовлює пошук нових форм, методів та прийомів корекційної роботи з дітьми з ООП як чинника підвищення навчально-пізнавальної мотивації з метою їх успішної соціалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти корекційно-розвиткового навчання дітей із особливостями психофізичного розвитку ґрунтовно представлені в дослідженнях вітчизняних вчених (І. Бех, В. Бондар, В. Синьов, В. Тарасун, Л. Фомічова, М. Шеремет та ін.). Особливості психолого-педагогічної корекції розглядали такі вчені, як Л. Занков, О. Граборов, Н. Кузьміна, Т. Власова, І. Грошенко, Г. Дульнев, І. Єременко, В. Лубовський, Б. Пінський, Є. Собонович та ін. Вони підкреслювали комплексний характер корекційної роботи у процесі навчання та виховання дітей із порушеннями розвитку. Особливості соціально-психологічної допомоги особам, постраждалим від воєнних подій, досліджуються в роботах таких науковців, як А. Бойченко, В. Злишков, Л. Прохоренко, Д. Романовська, М. Слюсаревський та ін. Особливості психологічної підтримки дітей є об'єктом досліджень Д. Ардимєєвої, Л. Залюбовської, Г. Терентьєвої, О. Чуйко, В. Шкурко, Т. Шевченка та ін.

Мета статті – проаналізувати значення та можливості корекції негативних емоційних станів дітей з ООП як чинника мотивації їх навчально-пізнавальної діяльності в умовах воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні у вітчизняній педагогічній науці та практиці проблема навчання та розвитку дітей з певними порушеннями має неабияку актуальність, оскільки ефективність та результативність їх навчальних досягнень залежить від цілеспрямованої спеціальної організації освітнього процесу, що визначається типологічними особливостями розвитку дітей з відповідними нозологіями.

Найчастіше у науковій педагогічній літературі ми зустрічаємо термін «діти з особливими освітніми потребами». Широке вживання цього поняття зніціювала Саламанкська декларація, опублікована у 1994 р. У ній подано визначення його основного компонента – «особливі потреби». Воно стосується всіх дітей і молодих людей, чії потреби залежать від різної фізичної чи розумової недостатності або труднощів, пов'язаних з навчанням. Чимало дітей мають труднощі в навчанні, відтак і спеціальні освітні потреби на певних етапах свого навчання в школі [3].

Ця категорія дітей характеризується наявністю певного порушення у психофізичному розвитку, що є причиною певного відхилення від функціонування психічних та фізичних процесів у порівнянні з дітьми з нормотиповим розвитком.

Діти з ООП – це досить неоднорідна група, до неї входять здобувачі освіти з різними видами порушень: слуховими (нечуючі, слабочуючі); зоровими (незрячі, слабозорі); мовними (заїкання, дислалія, дисфазія.); опорно-руховими (церебральний параліч, сколіоз, ампутація кінцівок тощо); інтелектуальними (когнітивні розлади); емоційно-вольовими (РАС, СДВГ, аутизм); комплексними порушеннями розвитку (синдром Дауна, синдром Ретта, фенілкетонурія тощо). Кожна категорія має свої специфічні особливості розвитку та потреби.

Діти з ООП в медичному та соціальному обслуговуванні знаходяться в групі підвищеного ризику щодо погіршення стану через хронічне захворювання, а тому потребують більшої підтримки, ніж їхні однолітки. Ці діти також знаходяться в групі ризику шкільної неуспішності. Як вважають науковці М. O'Connor, S. Howell-Meurs, A. Kvalsvig, & S. Goldfeld, що особливі потреби впливають на чотири

взаємопов'язані сфери функціонування дітей: 1) функції та структури тіла; 2) щоденна діяльність; 3) соціальна участь; 4) освітня участь. На функціонування дітей також впливають фактори ризику та захисту, які можна визначити на рівні дитини, сім'ї та системи обслуговування. Разом ці процеси сприяють формуванню як позитивних, так і негативних траєкторій освітньої діяльності дітей з ООП [4]. Фактором ризику в усіх сферах в умовах сьогодення є війна, розв'язана проти нашої держави.

Психотравматичні події, надзвичайні ситуації, зумовлені збройною агресією держави-терориста, мають вплив на психологічний стан усіх людей. Проте найбільш критично такі події впливають на дітей з ООП. Для визначення особливостей психологічного-педагогічної допомоги дітям в умовах війни важливо визначити, які поведінкові реакції можуть спостерігатися у неповнолітніх осіб, які перебувають під впливом війни:

- у когнітивній сфері спостерігається погіршення уваги, пам'яті, зниження продуктивності звичної діяльності та здатності до планування власної діяльності;

- у соціально-психологічній сфері поведінка може змінюватись від схильності до конфліктів до самоізоляції;

- емоційна сфера характеризується підвищеною тривожністю, страхами, плаксивістю, спостерігаються депресивні настрої, агресивність, регрес у поведінці;

- сомато-вегетативні зміни – порушення дихальних циклів, головні болі, психогенні болі в ділянці серця, психогенне погіршення зору, надмірна м'язова напруга, нервові тремтіння, порушення діяльності шлунково-кишкового тракту, порушення харчової поведінки, сухість у роті та ін.; розлади пристосувальних реакцій (істероїдні та інші реакції).

Таким чином, ми бачимо, що окрім типологічних та індивідуальних порушень дітей з особливими освітніми потребами, що визначають особливості їх розвитку, великий негативний вплив на них мають психотравматичні події, пов'язані з війною, у яких щоденно перебуває кожен громадянин України, який перебуває на її території.

Зважаючи на вищесказане, у дітей з ООП виникають проблеми з соціалізацією, розвитком емоційно-вольової сфери. Постійна тривожність, стрес, замкнутість, агресивність, фрустрація – це основні негативні емоційні прояви. Такі діти не можуть контролювати свої почуття та їх прояви, що негативно відображається на їх навчально-пізнавальній діяльності, значно знижуючи активність, мотивацію та навчальні результати. З цього випливає потреба у проведенні цілеспрямованої роботи щодо корекції таких станів з метою їх мотивацією до освітньої діяльності.

Проблема формування мотивації до навчально-пізнавальної діяльності школярів є об'єктом багатьох наукових досліджень. Так, педагогічна дійсність щодня підтверджує той факт, що освітній процес проходить ефективніше, якщо учні мають мотивацію та активність у процесі пізнання. Це явище зафіксовано у педагогічній теорії як принцип «активності та самостійності учнів у навчанні». Засоби реалізації окресленого педагогічного принципу визначаються залежно від змісту поняття «навчально-пізнавальна діяльність» [1, 264].

На основі дефініцій понять «пізнання», «навчання», «діяльність» нами було визначено навчально-пізнавальну діяльність як цілеспрямований організований процес пізнання, який передбачає активне засвоєння знань, умінь та навичок у спеціально створених умовах та має бінарний характер, що відображається у взаємопов'язаній діяльності вчителя та учня.

Науковці визначають компоненти та завдання організації навчально-пізнавальної діяльності дітей з ООП, під якими слід розуміти спеціальну впорядкованість навчально-пізнавальних дій суб'єктів навчання в умовах освітньо-розвиткового середовища, що сприяє успішному забезпеченню освітнього процесу, цілеспрямованої компетентнісної взаємодії школярів між собою та з учителями, використання різних методів і засобів активізації діяльності, яка забезпечує розвиток особистості.

Розробляючи модель організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти з ООП слід враховувати, що вона повинна ґрунтуватися на поєднанні реабілітаційного компонента із загальнодидактичним і відповідно складатися із взаємодоповнювальних сфер.

Метою корекційно-реабілітаційної роботи є досягнення потенційно можливого рівня освіченості дітей з ООП та формування у них компенсаторних способів діяльності з корекцією порушень вторинного характеру, опанування навичками і способами діяльності відповідно до їхніх індивідуальних психофізіологічних можливостей, набуття самостійності та життєво важливих компетентностей для успішної подальшої інтеграції у суспільство на основі компетентнісного підходу шляхом стабілізації їх емоційного стану.

У розробці принципів та методів корекції психоемоційних станів школярів із ООП використовується інтегративний підхід, спрямований на організацію спеціальних корекційних заходів, що ведуть до формування міжфункціональних зв'язків, розвитку соціальної, особистісної, інтелектуальної компетентності дитини.

Інтегративний підхід закладений у концепції про рівні психічного здоров'я, запропонованою Б. Братусем. На різних рівнях психічного здоров'я емоції беруть участь як у побудові психофізичного благополуччя, і у регуляторній функції психічного здоров'я. Але найголовніший, вищий рівень здоров'я – особистісний, пов'язаний з розвитком смислової сфери людини. На рівні особистісного здоров'я емоції носять соціальний характер, ціннісно-сміслові утворення стають регуляторами емоційного благополуччя. Гіпотеза, висунута фахівцем, виконана в руслі загальнопсихологічного підходу до особистості та діяльності людини, реалізується в нашому дослідженні.

Таким чином, головна мета корекційно-розвиткової роботи з дітьми в закладах спеціальної освіти – корекція психоемоційних станів шляхом розвитку соціально значущих емоцій та станів школярів з ООП.

На підставі класифікації підходів до корекційної роботи, запропонованої І. Мамайчук, Ю. Шевченко та іншими, нами виділено такі завдання корекційної роботи:

- 1) розвиток уваги та емоційного ставлення дитини з особливими освітніми потребами до контакту з фахівцем;
- 2) підвищення емоційного благополуччя та емоційного комфорту дитини у спілкуванні та діяльності;
- 3) розвиток особистісних контактів та умінь розмовляти про події власного життя;
- 4) подолання реакції уникнення невдачі, тривоги та страхів, емоційної відстороненості, недовіри, пасивності та безініціативності у процесі роботи.

Відповідно до цього вважаємо за необхідне розробити корекційно-розвиткову програму окресленого напрямку. На нашу думку, така програма має вирішувати завдання на трьох рівнях: *корекційному* – згладжування, виправлення труднощів емоційно-особистісного розвитку респондентів, *розвитковому* – створення позитивного настрою, посилення конструктивності поведінки, розвитку контактності у взаєминах з людьми, розвитку творчого потенціалу особистості, здатності висловити словами та усвідомити власні думки, почуття; *профілактичному* – попередження відхилень і труднощів розвитку, а саме, невротичних реакцій, порушень поведінки, шкільної дезадаптації та інших проблем психогенного характеру.

Корекційно-розвиткова програма буде побудована, виходячи з нашого припущення про те, що корекція впливатиме на зниження рівня психоемоційних негативних станів у дітей шкільного віку з обмеженими можливостями здоров'я за умови вивчення своєрідності цих проявів та обліку умов спеціально організованого навчання. Ця програма повинна мати особистісно-орієнтований характер, буде побудована з урахуванням позитивних можливостей школярів з ООП, таких як довірливість, чутливість, м'якість, відкритість, старанність, щирість, інтерес до спілкування з дорослими та дітьми тощо.

Плануючи різні блоки індивідуальної та групової роботи, передбачається використання ігор, елементів арттерапії та методичних рекомендацій щодо корекції емоційно-особистісної сфери дітей із нормотиповим розвитком із модифікацією й адаптацією їх щодо дітей з ООП. При цьому звернемо увагу на педагогічний напрям арттерапії і його значення, він має неклінічну спрямованість і розрахований на потенційно здорову особистість, де на перший план виходять завдання розвитку, виховання і соціалізації. Відповідно педагогічний напрям арттерапії – це турбота про емоційне самопочуття та благополуччя особистості, групи, колективу засобами художньої діяльності [2], що у цілому має важливе значення для корекції негативних емоційних станів у дітей з ООП.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз сучасних наукових підходів до проблеми емоційного стану учнів з ООП показав, що як у нормі, так і при обмежених можливостях здоров'я, емоційна сфера дітей виконує ряд життєво важливих функцій і розвивається за певними об'єктивними законами. Емоційна сфера дітей з обмеженими можливостями здоров'я має свої специфічні закономірності розвитку, до яких можна віднести певну залежність розвитку від структури та глибини дефекту; наявність потенційних компенсаторних можливостей.

Враховуючи те, що діти систематично перебувають у стресових умовах, спричинених війною, їх емоційна сфера зазнає ушкоджень, що характеризується негативними емоційними станами, які у свою чергу негативно позначаються на мотивації до навчально-пізнавальної діяльності. Особливостями психоемоційних станів дітей з ООП є: виразність афективних тенденцій, невміння володіти своїми почуттями, емоційні прояви не завжди достатньо виконують функцію регуляторів навчальної діяльності, мала диференційованість, полярність та неадекватність емоцій, невміння самостійно та безконфліктно вирішувати проблемні ситуації, схильність до частих афективних реакцій, нездатність до розуміння емоційних станів інших людей, ворожа налаштованість на дорослих та однолітків, інтенсивність переживання тривоги та страхів, занижена самооцінка, страх висловлюватися.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні проявів та аналізі негативних емоційних станів у дітей з ООП та розробці відповідної корекційно-розвиткової програми.

References

1. Гевко О. Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках у загальноосвітній школі. *Людознавчі студії. Педагогіка*. 2014. №9. С. 50–57.
Hevko, O. (2014). Aktyvizatsiia navchalno-piznavalnoi diialnosti uchniv na urokakh u zahalnoosvitnii shkoli [Activation of Educational and Cognitive Activity of Students at Lessons in a Secondary School]. *Liudynoznavchi studii. Pedagogika – Humanities Studies. Pedagogy*. № 9, 50–57.
2. Рень Л. В. Використання методу казкотерапії у процесі адаптації дітей з особливими потребами до умов навчального закладу. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 6 (162). Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка; гол. Ред. М. О. Носко. Чернігів: НУЧК, 2020. С. 138–143. (Серія: Педагогічні науки). URL: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1833>
Ren, L. V. (2020). Vykorystannia metodu kazkotterapii u protsesi adaptatsii ditei z osoblyvymy potrebamy do umov navchalnoho zakladu [Using the Method of the Fairytale Therapy in the Process of Adaption Children with Special Needs to the Conditions of the Educational Institution]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T.H. Shevchenka. Pedagogichni nauky – Bulletin of the T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»*. Pedagogical Sciences; hol. Red. M.O. Nosko. Chernihiv, Ukraine: NUChK, Vyp.6 (162), 138–143. Retrieved from: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1833>
3. Zavatska Lyudmyla, Yanchenko Tamara, Ren Larysa, Zaichenko Nataliia, Makhotkina Lina. (2022). Preparing Specialists for Work in an Inclusive Educational Environment. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary*

Research. 12/01/XXV. (VOL. 12, ISSUE 1, SPECIAL ISSUE XXV, 275-278. URL: http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120125/papers/A_49.pdf

4. O'Connor, M., Howell-Meurs, S., Kvalsvig, A., & Goldfeld, S. (2015). Understanding the impact of special health care needs on early school functioning: a conceptual model. *Child: Care, Health and Development*. 41 1, 15-22. URL: <https://doi.org/10.1111/cch.12164>.

Verych Svitlana

ORCID 0000-0001-6901-3967

Rehabilitation Teacher,
Public Institution «Chernihiv Education and Rehabilitation Center»
of the Chernihiv Regional Council
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: svitlana_verych@ukr.net

Ren Larysa

ORCID 0000-0003-1015-2684

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Head of the Department of Social Work
and Educational and Pedagogical Sciences,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: lora200416@gmail.com

CORRECTION OF NEGATIVE EMOTIONAL STATES OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS AS A FACTOR OF MOTIVATION THEIR EDUCATIONAL AND COGNITIVE ACTIVITIES IN CONDITION OF MARTIAL LAW

The relevance of the research is due to the fact that the traumatic impact of military events on the psyche of adults and children significantly affects their emotional sphere. Children are the most sensitive to such difficult situations. Now little attention has been paid to the study of the question what actually happens to the mental health of a child who goes into a situation of war for an extended period of time, whether his emotional sphere is able to maintain a high level of constant tension. Children with special needs, as a vulnerable category, react most acutely to adaptation processes, which prompts them to adapt to various conditions, however, at the same time, violations may occur in all mental processes.

The purpose of the article is to analyze the significance and possibilities of correction the negative emotional states of children with special educational needs as a factor in motivating their educational and cognitive activities in the conditions of martial law in Ukraine.

The research methodology is based on the results of scientific research on corrective and developmental education for children with special psychophysical development (I. Bekh, V. Bondar, V. Sinyov, V. Tarasun, L. Fomicheva, M. Sheremet, etc.); on the special features of social and psychological assistance to persons affected by war events (A. Boychenko, V. Zlykov, L. Prokhorenko, D. Romanovska, M. Slyusarevskyi, etc.).

Scientific novelty. It was found that educational and cognitive activity is a purposeful, organized process of cognition, which involves the active assimilation of knowledge, abilities and skills in specially created conditions and has a binary character, which is reflected in the interconnected activities of the teacher and the student.

The purpose of correctional and rehabilitation work is to achieve the potentially possible level of education of children with special educational needs and to form in them compensatory methods of activity with the correction of violations of a secondary nature, mastery of skills and methods of activity in accordance with their individual psychophysiological capabilities, acquisition of independence and vital competences for successful further integration into society based on the competence approach by stabilizing their emotional state.

Conclusions. The analysis of modern scientific approaches to the problem of the emotional state of students with special educational needs showed that both in normal and with limited health opportunities, the emotional sphere of children performs a number of vital functions and develops according to certain objective laws. The emotional sphere of children with health disabilities has its own specific patterns of development, which include a certain dependence of development on the structure and depth of the defect; the presence of potential compensatory opportunities.

According to the fact that children, which are systematically under stressful conditions of war, have damaged emotional sphere. It is characterized by negative emotional states, which negatively affects motivation for educational and cognitive activities.

Key words: children with special educational needs, corrective and developmental work, educational and cognitive activity, negative emotional states.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2023 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Янченко Т. В.**